

ఆంధ్రముహూర్తములాగా!

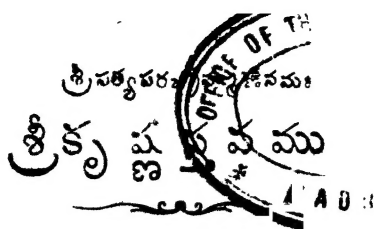
నే నవంతపురమండలములోన హిందూపురం ఈ లూకువఁగల కల్లూరువాస్తవ్యుడను. చిన్నతనముననే కవిత్వములవడి, యష్టదశశతద్వయస్కందగుటకునుండ యీ శ్రింగింగింథముల విరచించితిని. కాని జనధనసాహాయంబులు లేమిఁజేసి—(1) సత్యలీలాలహరి (ప్రబంధము). (2) కృష్ణార్జునీయము (వాటకము). (3) అద్భుతవాహిని. ప్రథమభాగము. (4) ద్వితీయభాగము (నవల). (5) పద్మావతి మణియు వైదర్భీవిలాసము (మంజరీద్వీపదగీతములు). (6) ప్రభాతము, లేక, హిందూదేశచరిత్రరత్నాకరము, ప్రథమ పాదము—యను గ్రంథములము ముద్రణముఁగానక నిలిచి పోయినది. అయినను కొందఱు ప్రముఖులు ద్రవ్యసాహాయ్యముచేయ సమ్మతించినకతంబున, వానినిఁ ద్వరలోఁ బ్రకటింపఁదలంచి నాఁడ. ఈయాంధ్రముహూర్తమున, సులభముగాకున్నను, భాషాభిమానులనుగ్రహించి దత్తమండలమున సారస్వతపోషణము తక్కువయను శోచనీయంకమును కొంతవఱకైనఁ దీర్చునెంచి పోషకలయ్యెదరను ధైర్యము కపించుచున్నాను. పాఠకులు చందాదారులై, చందాదార్లను పోగుచేసి, భాషానేత్రయుదురుగాక, పోషకులు రు 25-0-0. చందాదార్లకు రు 3-8-0 మాత్రమే.

II

ఇతరులకు రు 50-0-0. ఆంధ్రులీకార్యమునకుఁ దోడ్పడుటకై
పొరింబారిఁ బార్శ్వికులు.

ఈపద్యత్రిదశకము నాకుకవితగా మున్నురచించి
యుండి మాద్రుకిగాను, రాః శ్రీ॥ సద్వికాటి తిమ్మాపెద్దిగారి
పాయమున నిప్పుడు ప్రకటించితిని. రసికులిందలిగుణంబుల
గ్రహించి, దాసంగులుండిన తెల్పుదురని కోరుదున్నాఁడ.

అశ్మకూరు, } ఇట్లు,
ది 10-8-1920. } కల్లూరు యజమాన వెంకటనారాయణ
రావు, బి. ఎ. విద్యార్థి.

క॥ శ్రీరమ్యగుణాని శాంతుఁడు
 పారావారస్థ నాగః పల్లభతల్పుం
 డారాధ్యుండిడెడున్ వం
 దారుజనావనసమాఖ్యః దనరన్ శుభముల్.

ఉ॥ శ్రీరజతాద్రి సర్వసుర
 సేవితుఁడై చెలువొందునాథు నం
 భోరుహసన్నిభంబయిన
 మోమునువేడ్కఁ దదర్శదేహనీ
 హరనగాత్యజాత, కని
 యంచితహాసము నేయఁజూచినెం,
 తేరహినర్థమున్ గనని
 తీరున నవ్యుగజాన్యుఁ గొల్పెదన్. 2

చ॥ నురుచిరహాసచంద్రికకు
 సాంపున సలయమిచక్రివాకులె
 ల్లరు నుఖయుక్తులై మనఁగ
 లక్ష్మీయురస్థలిలోరహింప సా
 దరహృదయ ప్రవృత్తికిని
 ధానమనంగనెవంగు చక్రియే

యరగోఽటలుద్భవంపనటు

లారసిహృదుత నిచ్చనిచ్చలుక్ . 3

శా॥ చింతింతుక్ మదభీష్టసిద్ధికయి రా

జీవాప్తకన్యాపగా

కాంతోర్విక్ వ్రజసుందరీయఃతుడవై

కాంతాంబుజాతద్విష

త్కాంతప్రిస్తరవేదిక్ వెలయు నీ

కల్యాణరూపంబు మ

త్వాంతాగారమునందు సంతతము కృ

ష్ణా ! భక్తసంరక్షణా !

4

శా॥ సంగీతంబును సాహితీత్వము బృహ

త్సౌర్యంబునున్ సన్నతా

సంగాకారవిలాసమున్ సుకవితా

జ్ఞానంబు విశ్రాణనం

బుం గాంగేయనగస్థిరత్వమును సఖ

భూతంబు లుత్పత్తితో

నింగి శీతసమీరుడుట్టుపగిది

స్తీస్తాత్మసంరక్షణా !

5

శా॥ పారావారపరీతభూతలలన

త్ప్రీస్తానషట్కంబు నీ

హారాహర్యనివాస సంభృతధు నీ
హార్ద్రావగాహంబులు
శ్రీరామాంఘ్రి నమర్చనాశతములు
జెల్పొంది తూగంగలే
వౌరా ! మాతృనమస్సమానముగ కృ
ష్ణా ! భక్తసంరక్షణా !

6

మ॥ ఘనవన్యాటనమాజసౌఖ్యదము గో
కల్యాణ సంపాదకం
బున వాకారమునేలకిచ్చుజిలుగు
బుట్టంబు సర్వత్రసా
ధ్యనితాంతోజ్వలశాద్వలస్థలమునే
దణ, మాదిలేపుల్లొన
జనునే మానవరాజకి జగతి గృ
ష్ణా ! భక్తసంరక్షణా !

7

మ॥ శివుఁడో కేశవుఁడో యధీశ్వరుఁడుగ
జిత్రంబుజావాసిగా
గ, వనంబందుననో పురంబుననో, సా
ఖ్యాకాంక్షుఁడో మానవుం
డు, వసింపఁదగు, సార్వభౌముఁడో యతీం
దుఁడో సుమిత్రుండు కా

నవతారుణ్యశుభాంగిభార్యగ ననూ
 నద్రవ్యభాక్పృథవా
 ర్ణవమగ్నండయి భాసిలన్వలెను గీ
 ర్వాణావలీ రక్షణా !

8

మ॥ మహిలో మానవులెంత తీవ్రపడి సం

• రంభంబునన్ దోర్బలం
 బహమున్ రేతిరియన్ రచించియును నా
 హా ! పొందగానేరరా
 వహనీయంబుల లంఘ్యముల్, హరిరమా
 పద్మాక్షిఁ బెండ్లాడెచూ
 డహరుండుష్ణహలాహలంబుఁ గుడిచె
 న్దాక్షిణ్యతన్ ధైర్యధూ
 ర్వహులౌ కాశ్యపు లభిద్రచ్చునెడఁ గీ
 ర్వాణావలీ రక్షణా !

9

మ॥ అరయన్ సాహితీలేనిమానవుఁడు మా
 తాపేతుఁడౌ డింధకుం
 డు రణౌద్ధత్యముఁ బొసినట్టి నృపుఁడున్
 దుర్వృత్తినాథాప్తిలే
 కరహిణిబొల్చనిపొత్తియన్ నిరతమున్
 గమ్రక్షమాదూరుఁడౌ

- వరవిద్యన్నిధిలెక్కకెక్కరిల నా
పన్నావలీ రక్షణా ! 10
- శా॥ మాపుఁ రేపుగడింది శ్రద్ధజన న
మౌన్యం బుష్మిశుద్ధి
బ్రాపుఁ దాపును నీవయంచుఁ దలఁప
భద్రావళులైనాఁ
బాపల్చెప్పగవిందు వారలిలలోఁ
బాపిష్టిదాడిద్యుతా
కూపంబందు తపింతురెందులకు ? ర
క్షోవైరి సంరక్షణా ! 11
- మ॥ స్వనివేశంబునఁ బూజమూర్ఖుఁడుగొనుఁ,
స్వగ్రామమందప్రభం
దనయంబున్నుతినొందు, గౌరవమునం
దన్నేర్చుభూనేత స్వా
వని, విద్యాలసితుండు క్షీరిగను న
వ్యానంత నశాంతముఁ,
వినుతింఁగ దగునత్కళావిదుల నె
వ్వేళఁ మహారక్షణా ! 12
- మ॥ ధర్మపై నై జగుణాళులెట్టివను తా
త్పర్యంబులేక జను

ల్పరుల్ హేళన సేయుచుందురు నిజ
 ప్రారబ్ధము దల్పరె
 వ్వరు, నాపన్న కలాపము నవుచురె
 బృంగి న్వనీలప్రభ
 గురిగింబ దైలియంగ నేరనటు ర
 క్షోవెరి సంరక్షణా !

13

మ॥ సుగుణోద్భాసితయా కళత్రమును పం
 శోద్ధారుడౌ పుత్రుడు
 నగరాజేంద్రసుతాధవస్మరణయు
 నానాకళాజ్ఞత్వము
 ఖగమంత్రప్రతిభావిశేషమును రా
 కాచంద్రసాభాగ్యము
 జగత్ గోరియుఁగావు సాధ్యములు కృ
 ప్తా ! భక్తసంరక్షణా !

14

శా॥ ఉద్యచ్చండమయాఖసన్నిభులు పృ
 త్యుత్పన్నధీసంయుతుల్
 సద్యోధ్వస్తవమస్తకిల్బిషతతుల్
 సద్భాసుపర్వుల్ఘనా
 విద్యావిప్రమనఃప్రదీపకరులె
 వ్యేళ విజృంభించినా

హృద్యంబై నెగడున్ జగత్రయము శ్రీ
కృష్ణా ! సుధీరక్షణా ! 15

మ॥ ధరణీన్ సంపదలెల్ల నర్వసుఖసం
ధానక్రియాభవ్యముల్
కరమున్ గూర్తుమటంచు జేర్తురుజను
లౌక్యార్థసంసిద్ధికై
నిరతోద్ధీర్ణముదాపహంబయిన నం
దీప్తాచ్ఛికై వల్యమే
నరుడున్ గోరఁడిదేమిచోద్యమొకొ ! కృ
ష్ణా ! భక్తసంరక్షణా ! 16

మ॥ నియతిగ్రామణులైన సంయములు హృ
న్నీరప్రసూతస్థితా
వ్యయై ఖ్యాతిగడించియన్ జగతిమో
హకృష్ణమానాత్ములై
నయమున్ వీడిరిగాదెమున్ మనుజుల
జ్ఞానుల్భవన్మాయని
ర్భయై నిన్నెడదన్ దలంపరు నిలిం
ప్రవాతసంరక్షణా ! 17

మ॥ దినమున్ మానవులొండొరున్ గని ముదో
ద్రుక్తాత్ములై జ్ఞేమమే

యని ప్రశ్నింతురు హంసప్రాక్కిఖరిపై

నావిర్భవంబంది వే

గనపాధోధిమునింగి యాయువునిలన్

గౌర్యంబునన్ దస్కరిం

పనరస్తోమపుసేమమెక్కడిది ? ధ

ర్మాన్నాయనంరక్షణా !

18

మ॥ ఉపశారంబునొనర్పరాదిల సభీ

క్షోద్యన్నికృష్టాత్మమా

నపవిత్రాధ్వచరిష్టునంతరికి, స

ర్పానీకమున్ బాలుతో

డపవలేయియుఁ బెంచియున్ విషమునే

లా వీడవీయుర్వి ? భూ

మిపవంశాంబుధి శీతభాస్కర ! రమా

మిత్రా ! సుధీరక్షణా !

19

కా॥ సంతృప్తిగననట్టి విప్రీవరుండ

శ్రాంతంబు సంతోషిత

స్వాంతుండా నవనీధవుండు నిలలో

సాంద్రీకృతపాపేతయా

కాంతారత్నము, హీప్రపూరితసుహృ

త్కంబాతయా వేశ్యయున్

చింతఁ జెంది విపన్నిమగ్నులగుదుఁ

శిష్టప్రజారక్షణా !

20

శా॥ ప్రాముఖ్యంబును గన్న వానియెడ న

ల్పంబైనదోషంబు చా

లఁ మాలిన్యముఁదెచ్చు నల్పులయొడఁ

లావైన దుష్కీర్తి యీ

భూమిఁ వన్నెకులోటుతేదరయగాఁ

బూతంపు క్షీరంబునఁ

గోమూత్రంబుకణంబుచాలు చెఱుఁగఁ

గోసార్థసంరక్షణా !

21

మ॥ అవనిఁ స్వశ్వశురాలయంబులు నిజం

బత్వంతసంతోషసం

భవనంస్థానములై చెలంగువారియే

మానంయతుండౌచు భూ

రివనస్థానశయానుఁడై యె సగుగౌ

రిఁ గూడివెల్లుఁ స్వయం

భవుఁడాహార్యశిఖావిటంకమున సా

మానోత్కరంబందులఁ

నివసింపంగఁ దలంచుటబ్రీమింకొ ! మా

నిస్తోమసంరక్షణా !

మ॥ విషమైపోల్చెడు నభ్యసింపనియెడన్
 విద్యావిశేషంబు బ
 ల్కాపిలేకున్న, దరిద్రమానవునకున్.
 కీర్త్యుజ్వలద్దోష్ఠలే
 విషరూపంబువహించు, వృద్ధునకు నీ
 విశ్వంబునన్ గాంతయే
 విషమెవ్వేళనసాధ్యమైనవిషమీ
 పృథ్వీ సుధీరక్షణా !

23

మ॥ అలఘుప్రోజ్వలదాశుగాశనశిఖా
 గ్రాలించిరత్నద్యుతి
 బాలుపాత్రగని డగ్గఱజనునె? సు
 ప్త్రు నర్తయూధేనునిన్
 మలయన్ శక్యమె? విద్యదాఘ్యుడని దు
 ర్మానిన్ సమీపింపగా
 కలుగన్ బోదుసుఖంబు నిక్కమిది భ
 క్తవాతనంరక్షణా !

24

మ॥ అలఘూర్తుల్యనరుద్దోపమముఖుల్
 స్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థజా
 తలనచ్చందన శీతలప్రధిత వా
 గ్ధారేయులుద్యక్తుధా

నలకీలాలికళంకితాత్ములుగనన్

నవోదయద్ధూధధీ

కలితువీరలె మంచివారలట భ

క్రవాతసంరక్షణా !

25

శా॥ గర్వంబంది సతీనుతాదికము సా

ఖ్యంబంచువాటించి యా

నిర్వాణంబుఁదలంపరెప్పుడు నరు

ల్నిక్కంబు వర్తించు నీ

యర్వి నర్వముఁ బ్రాగ్భవప్రభవమై

యొప్పురు సుజ్ఞానమున్

నేర్వక బాలుదురే బ్రయత్నముల ? మా

నివ్రాత సంరక్షణా !

26

మ॥ అనయంబున్ గుఱనప్రమర్దనము సా

ఖ్యప్రాప్తికి మూలమె

ట్లన భేరుల్కుడుదుష్టసైంధవము స్వ

ర్ణంబున్ మహామాధురీ

జనకంబైన సదిక్షుఖండచయమున్

చక్కంబడున్ ఘట్టనం

బున, శిక్షల్గుణవృద్ధిదంబులుకడే !

పుణ్యప్రజలైగానా !

27

మ॥ వరగంగాయమునానదీసికతభూ

భాగంబునం దిందుశే

ఖరహృత్ప్రీతిదమైనవృత్తి వ్రజరా

కాచంద్రబింబాననో

త్కర సతివేష్టితరానహేలజలుఁగ

వై వల్యమునీవక్షణ

సురభల్పొందె నిను నుతింపదరమే

సుతామనంరక్షణ !

28

సీ॥ శ్రీనాథ పాదాబ్జచింతనానిరతి వి

జ్ఞానసామ్రాజ్యాధిపాధుఁడగుచు,

సాంద్రయశోశ్రితపద్మకూటిశుభాన్వ

యామరాధ్వమునకుఁ హంసయగుచు,

వెంకటార్యకళత్రవిఖ్యాతపాదమ

గర్భశుక్తిసుమాక్తికంబునచుగు

యాచకానీకబృహద్వాంఛలొనఁగూర్చి

యచ్చక్రీర్యాచ్చాదితాశుఁడగుచు

గీ॥ ప్రబలి యీగ్రంథముద్రణవరతననఁగ

నెవ్వఁడట్టి “తిమ్మారెడ్డి”కింపుగాగ

ననుపమానయశోద్రవిగాయపులిడి

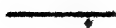
కరుణఁబ్రోచుత నిచ్చలునరుని సఖుఁడు. 29

మ॥ అలవాసిష్ఠసగోత్రుడ౯ వడుగు నా
 డాభ్యాన్వయందేను ని
 స్తులకల్లూర్యజమానపట్టవిలసత్
 సుబ్రాయపుత్రుండ రా
 జీలుడ౯ వెంకటనారయాభిద సుధీ
 చింత్యంబుగాగన్మది౯
 లలినూహించి రచించితిన్నియును గ
 ల్పస్థాయితౌ గావుత౯.

30

శా॥ శ్రీకాంతాకుచభాక్వటీరవిలసత్ •
 శృంగారవత్సుండు, మో
 తూకాంతాచరితోజ్వలజ్వవవిశి •
 హ్వాచారసంపూర్ణసు
 శ్లోకానీకశుభప్రదమండేపుడు గా •
 రుణ్యామృతంబుట్టు వీ
 తూకాదంబిని బేర్చుగాత సుమన •
 స్సస్సర్పభాక్పంక్తివై .
 ఓం తత్ సత్.

31

ల ఘట ప్పణి.

1. నికాంతుఁడు=తినికపట్టయినవాఁడు.
2. గణపతిశైశవదశవర్ణింపఁబడినది. నీహార=మంచు.
4. రాజీవాప్తకవ్యాపగ=యమునానది. కాంత=మనోహర, ప్రస్తర=రాలు.
5. ఉట్టు=జనించు. వికాగినము=చాశ్చత్వము.
6. ప్రస్థాన=యాత్ర. ఆహార్య=పర్వత. ధునీ=నది.
7. కాద్యలము=పచ్చిక. ఏదక=మానగా.
8. ద్రవ్యభాక్పాథక=ధనముచేపొందిన వైభవము.
9. రచించియు = ప్రదర్శించియును. కాశ్యపులు = దేవతలు.
10. రహిక్ బొల్పవి=మానముగానునవి.
12. నవ్యావంత=క్రాంతదేశముల.
13. అపన్నకలాపము=విపక్తుకొందినవారిగుంపు.
14. నగరా...నుతాధక=శంకరుఁడు. ఖగ=దేవ.
15. ప్రతుత్పన్నధీ=సమయస్ఫూర్తి.
18. హంస=సూర్యుఁడు. పాక్కిఖరి=తొలిగట్టు.
19. అభిష్టోద్యోత్=మాటిమాటిని పెరుగుచున్న.
అపవిత్రాధ్వ=తెడ్డమార్గమున. చరిష్ట=తిరుగ
వాంఛించువాఁడు.
20. త్రిపా=హీ=సిగ్గు. అశేత=లేనిది. మహూత్=మంచి.

21. పూతంపు = స్వచ్ఛమైన.
22. పటంకము = మేడ. వన = నీళ్లు, స్వయంభవుడు =
శంకరుడు (చూ. శివపురాణము.)
24. ఆశుగాశన = పాము. అలంబి = వేలాడుచున్న.
సత్యయాధేనునిక = సింగమును.
25. వనరుల్ = మలము. కీల = మంట.
26. పొగ్గవప్రభవమై = తొలిజన్మపుఫలమై.
27. తానానా = రక్షకా.
28. సుతామి = ఇంద్రుడు. సుగభులు = ఆవులు.
29. అర్య = కృషీవలుడు. శుక్తి = ముత్యపుచిప్ప. అనీక =
గుంపు.
30. వదుగునానాభ్యాన్వయముండ = బడగనాడనుకేరిటి
కొలమువాడ.
31. కాదంబిని = మేఘమాల. సుమనస్ = దేవతలు, మంచి
మనస్సుగలవారు. సర్వభుక్తి = నెమలి. రూపకా
లంకారము.

10693

